

fizjoterapia polska

POLISH JOURNAL OF PHYSIOTHERAPY

OFICJALNE PISMO POLSKIEGO TOWARZYSTWA FIZJOTERAPII

THE OFFICIAL JOURNAL OF THE POLISH SOCIETY OF PHYSIOTHERAPY

NR 3/2017 (17) KWARTALNIK ISSN 1642-0136

Ocena efektów rehabilitacji pierwotnej u pacjentów z efektem unikania

**The
assessment of
primary
rehabilitatio
n effects for
patients with
brain
stroke and
the evading
effect**

Fizjoterapia u chorych z wszczepionym układem stymulującym serce
Physiotherapy in patients with an implanted cardiac pacemaker

ZAMÓW PRENUMERATĘ!

SUBSCRIBE!

www.fizjoterapiapolska.pl

prenumerata@fizjoterapiapolska.pl





TROMED TRAINING

program szkoleniowy

REHABILITACJA KARDIOLOGICZNA W PRAKTYCE

Szkolenie skierowane do osób zajmujących się problematyką rehabilitacji kardiologicznej, podzielone na dwa moduły.

Moduł I obejmuje zasady rehabilitacji kardiologicznej, metody diagnostyczne i terapeutyczne oraz rolę fizjoterapeuty w procesie rehabilitacji.

Moduł II omawia zagadnienia Kompleksowej Rehabilitacji Kardiologicznej u chorych po ostrym zespole wieńcowym, po zabiegach kardiochirurgicznych, po wszczepieniach kardiostymulatora oraz u chorych z chorobami współistniejącymi.

SCHORZENIA STAWU BARKOWEGO - REHABILITACJA Z WYKORZYSTANIEM ELEMENTÓW TERAPII MANUALNEJ

Szkolenie skierowane do fizjoterapeutów oraz studentów fizjoterapii, obejmujące zagadnienia z anatomii i fizjologii obręczy barkowej, podstaw artro i osteokinematyki, charakterystyki wybranych urazów i uszkodzeń w obrębie obręczy barkowej, profilaktyki schorzeń barku, diagnostyki pourazowej barku oraz praktycznego zastosowania technik manualnych w rehabilitacji

DIAGNOSTYKA I LECZENIE MANUALNE W DYSFUNKCJACH STAWU KOLANOWEGO

Szkolenie skierowane do fizjoterapeutów oraz studentów fizjoterapii, obejmujące zagadnienia z anatomii stawu kolanowego, biomechaniki struktur wewnątrzstawowych, charakterystyki wybranych uszkodzeń w stawie kolanowym, diagnostyki pourazowej stawu kolanowego oraz praktycznego zastosowania technik manualnych w rehabilitacji.

PODSTAWY NEUROMOBILIZACJI NERWÓW OBWODOWYCH - DIAGNOSTYKA I PRAKTYCZNE ZASTOSOWANIE W FIZJOTERAPII

Szkolenie podzielone na dwie części. Zajęcia teoretyczne obejmują zagadnienia dotyczące budowy komórek nerwowych, anatomii i fizjologii obwodowego układu nerwowego i rdzenia kręgowego, pozycji napięciowych i pozycji początkowych testów napięciowych w kończynach oraz kręgosłupie. Zajęcia praktyczne obejmują wykonanie neuromobilizacji dla nerwów obwodowych i opony twardej oraz przykładowe wykorzystania neuromobilizacji w jednostkach chorobowych.

TERAPIA PACJENTÓW Z OBRZĘKIEM LIMFATYCZNYM

Szkolenie podzielone na zajęcia teoretyczne z zakresu anatomii i fizjologii gruczołu piersiowego oraz układu chłonnego, objawów raka piersi, leczenia chirurgicznego, rehabilitacji przed i pooperacyjnej oraz profilaktyki przeciwobrzękowej. Zajęcia praktyczne mają na celu zapoznanie z metodami stosowanymi w terapii przeciwobrzękowej, praktycznym wykorzystaniem materiałów do kompresjoterapii oraz omówieniem zaopatrzenia ortopedycznego stosowanego u pacjentek po mastektomii.

FIZJOTERAPIA W ONKOLOGII - ZASADY POSTĘPOWANIA W WYBRANYCH PRZYPADKACH KLINICZNYCH

Szkolenie obejmuje zagadnienia dotyczące epidemiologii nowotworów i czynników ryzyka, diagnostyki, leczenia oraz następstw leczenia nowotworów (leczenie układowe, chirurgiczne, chemioterapia, radioterapia), podstaw terapii pacjentów leczonych w chorobach nowotworowych piersi, płuc, przewodu pokarmowego, okolicy głowy i szyi, układu moczowo-płciowego, układu nerwowego. Część praktyczna to ćwiczenia oraz metody fizjoterapeutyczne w jednostkach chorobowych.

LOGOPEDIA W FIZJOTERAPII

Szkolenie obejmuje następujące zagadnienia teoretyczne: założenia, zakres działań i uprawnienia terapii logopedycznej, narzędzia diagnozy logopedycznej, grupy pacjentów objętych terapią logopedyczną (dzieci z opóźnionym rozwojem mowy i dorośli, m.in. pacjenci z afazją, SM, chorobą Parkinsona), zaburzenia mowy a globalne zaburzenia rozwoju psychoruchowego, dysfunkcje układu ruchowego narządu żucia, wspólne obszary działania fizjoterapeuty i logopedy. Część praktyczna obejmuje studium przypadku: ćwiczenia - kształtowanie umiejętności świadomego i prawidłowego operowania oddechem.

INFORMACJE I ZAPISY



TROMED Zaopatrzenie Medyczne

93-309 Łódź, ul. Grażyny 2/4 (wejście Rzgowska 169/171)

tel. 42 684 32 02, 501 893 590

e-mail: szkolenia@tromed.pl



TROMED TRAINING

program szkoleniowy

REHABILITACJA KARDIOLOGICZNA W PRAKTYCE

Szkolenie skierowane do osób zajmujących się problematyką rehabilitacji kardiologicznej, podzielone na dwa moduły.

Moduł I obejmuje zasady rehabilitacji kardiologicznej, metody diagnostyczne i terapeutyczne oraz rolę fizjoterapeuty w procesie rehabilitacji.

Moduł II omawia zagadnienia Kompleksowej Rehabilitacji Kardiologicznej u chorych po ostrym zespole wieńcowym, po zabiegach kardiochirurgicznych, po wszczepieniach kardiostymulatora oraz u chorych z chorobami współistniejącymi.

SCHORZENIA STAWU BARKOWEGO - REHABILITACJA Z WYKORZYSTANIEM ELEMENTÓW TERAPII MANUALNEJ

Szkolenie skierowane do fizjoterapeutów oraz studentów fizjoterapii, obejmujące zagadnienia z anatomii i fizjologii obręczy barkowej, podstaw artro i osteokinematyki, charakterystyki wybranych urazów i uszkodzeń w obrębie obręczy barkowej, profilaktyki schorzeń barku, diagnostyki pourazowej barku oraz praktycznego zastosowania technik manualnych w rehabilitacji

DIAGNOSTYKA I LECZENIE MANUALNE W DYSFUNKCJACH STAWU KOLANOWEGO

Szkolenie skierowane do fizjoterapeutów oraz studentów fizjoterapii, obejmujące zagadnienia z anatomii stawu kolanowego, biomechaniki struktur wewnątrzstawowych, charakterystyki wybranych uszkodzeń w stawie kolanowym, diagnostyki pourazowej stawu kolanowego oraz praktycznego zastosowania technik manualnych w rehabilitacji.

PODSTAWY NEUROMOBILIZACJI NERWÓW OBWODOWYCH - DIAGNOSTYKA I PRAKTYCZNE ZASTOSOWANIE W FIZJOTERAPII

Szkolenie podzielone na dwie części. Zajęcia teoretyczne obejmują zagadnienia dotyczące budowy komórek nerwowych, anatomii i fizjologii obwodowego układu nerwowego i rdzenia kręgowego, pozycji napięciowych i pozycji początkowych testów napięciowych w kończynach oraz kręgosłupie. Zajęcia praktyczne obejmują wykonanie neuromobilizacji dla nerwów obwodowych i opony twardej oraz przykładowe wykorzystania neuromobilizacji w jednostkach chorobowych.

TERAPIA PACJENTÓW Z OBRZĘKIEM LIMFATYCZNYM

Szkolenie podzielone na zajęcia teoretyczne z zakresu anatomii i fizjologii gruczołu piersiowego oraz układu chłonnego, objawów raka piersi, leczenia chirurgicznego, rehabilitacji przed i pooperacyjnej oraz profilaktyki przeciwobrzękowej. Zajęcia praktyczne mają na celu zapoznanie z metodami stosowanymi w terapii przeciwobrzękowej, praktycznym wykorzystaniem materiałów do kompresjoterapii oraz omówieniem zaopatrzenia ortopedycznego stosowanego u pacjentek po mastektomii.

FIZJOTERAPIA W ONKOLOGII - ZASADY POSTĘPOWANIA W WYBRANYCH PRZYPADKACH KLINICZNYCH

Szkolenie obejmuje zagadnienia dotyczące epidemiologii nowotworów i czynników ryzyka, diagnostyki, leczenia oraz następstw leczenia nowotworów (leczenie układowe, chirurgiczne, chemioterapia, radioterapia), podstaw terapii pacjentów leczonych w chorobach nowotworowych piersi, płuc, przewodu pokarmowego, okolicy głowy i szyi, układu moczowo-płciowego, układu nerwowego. Część praktyczna to ćwiczenia oraz metody fizjoterapeutyczne w jednostkach chorobowych.

LOGOPEDIA W FIZJOTERAPII

Szkolenie obejmuje następujące zagadnienia teoretyczne: założenia, zakres działań i uprawnienia terapii logopedycznej, narzędzia diagnozy logopedycznej, grupy pacjentów objętych terapią logopedyczną (dzieci z opóźnionym rozwojem mowy i dorośli, m.in. pacjenci z afazją, SM, chorobą Parkinsona), zaburzenia mowy a globalne zaburzenia rozwoju psychoruchowego, dysfunkcje układu ruchowego narządu żucia, wspólne obszary działania fizjoterapeuty i logopedy. Część praktyczna obejmuje studium przypadku: ćwiczenia - kształtowanie umiejętności świadomego i prawidłowego operowania oddechem.

INFORMACJE I ZAPISY



TROMED Zaopatrzenie Medyczne

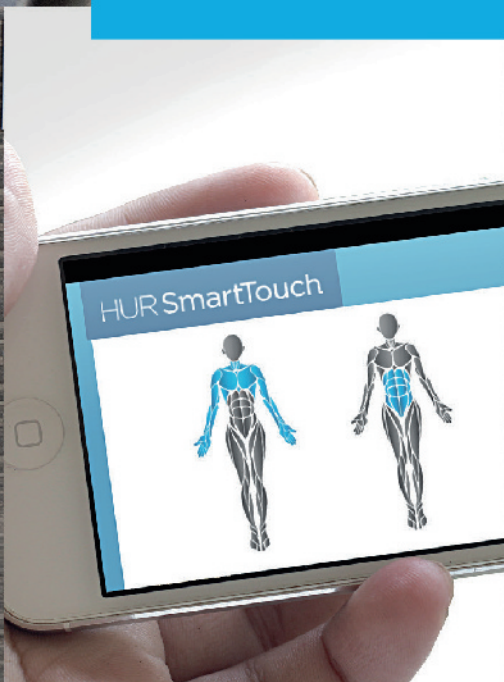
93-309 Łódź, ul. Grażyny 2/4 (wejście Rzgowska 169/171)

tel. 42 684 32 02, 501 893 590

e-mail: szkolenia@tromed.pl



AUTOMATED ACTIVITIES AND **SMART EQUIPMENT** FOR SAFE AND EFFICIENT **REHABILITATION** AND **EXERCISE**



For Lifelong Strength

www.hur.fi

HUR – OVER 25 YEARS OF EXCELLENCE

NOWE ROZWIĄZANIE W LECZENIU, TERAPII I PROFILAKTYCE KRĘGOSŁUPA

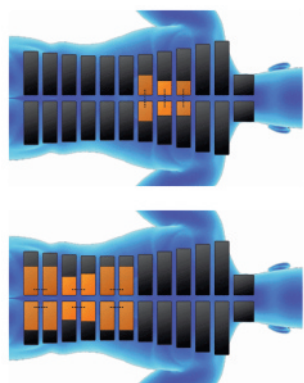
Na polskim rynku pojawiła się niedawno doskonała mata do leczenia, terapii i profilaktyki schorzeń kręgosłupa i pleców StimaWELL®120MTRS. Technologia oparta jest o najnowsze know-how niemieckiego producenta firmy Schwa Medico GmbH, znanego od 40 lat producenta urządzeń w branży medycyny holistycznej, a w szczególności elektrostymulacji.



StimaWELL®



Wyłącznie dystrybutor w Polsce warszawska firma SLOEN Sp. z o.o. wprowadziła we wrześniu 2017 roku matę StimaWELL®120MTRS na polski rynek tuż po zaprezentowaniu jej na tegorocznych targach Rehabilitacja 2017 w Łodzi. Produkt zdobył uznanie specjalistów, którzy uhonorowali go złotym medalem targów! Firma SLOEN, jako sponsor strategiczny, bierze także udział w XIII Konferencji Polskiego Towarzystwa Fizjoterapii, która odbędzie się w dniach 24 i 25 listopada 2017 w Pabianicach, gdzie będzie możliwość zapoznania się z urządzeniem i uzyskania o nim bliższej informacji – serdecznie zapraszamy!



StimaWELL®120MTRS to wysokiej jakości dynamiczny system terapii pleców i kręgosłupa, który został zaprojektowany z wykorzystaniem najnowszych osiągnięć technologicznych w tej dziedzinie. Dwunastokanałowa mata StimaWELL®120MTRS umożliwia teraz pacjentowi wielowymiarowy system leczenia kręgosłupa, każdy zabieg trwa od 20 do 30 minut i jest naprawdę skuteczny. Szczególne znaczenie ma fakt, iż urządzenie to zostało wyposażone w doceniony na niemieckim rynku elektrostymulator StimaWELL® pracujący w zakresie niskich i średnich modulowanych częstotliwości w zakresie od 0 do 100Hz i 2000 do 6000Hz (prąd dwufazowy, symetryczny, prostokątny), które z łatwością pokonują barierę skóry i docierają do najgłębszych warstw mięśni. System został zaprojektowany głównie do terapii bólu, terapii mięśniowej i masażu (4 w 1). Twój pacjent skorzysta ze zwiększonego zakresu opcji, które możesz mu teraz zaoferować! Dodatkowo, należy wiedzieć, że mata została wyposażona w 24 elektrody, które są podgrzewane do 40°C.

System StimaWELL®120MTRS zapewnia kompleksowy pakiet do profilaktyki i leczenia ostrych i przewlekłych chorób pleców. Mata wyposażona jest w szeroki wachlarz możliwości programowania w zależności od modulacji i ustawień uruchamiamy terapię bólu, budowę mięśni, relaksację mięśni, a także różnego rodzaju masaż, takie jak stukanie, gładzenie i ugniatanie. Opatentowana technologia StimaWELL®120MTRS to dla pacjenta skuteczny, głęboko relaksujący system terapii. Dwie z wielu zalet stymulacji średniej częstotliwości w porównaniu z innymi typami to osiągnięcie wysokiego poziomu kompatybilności pacjentów i kojące uczucie, generowane przez przepływ prądu elektrycznego. Ten proces aktywuje silne skurcze mięśniowe i zapewnia większe obszary leczenia. Zastosowanie średniej częstotliwości w systemie StimaWELL®120MTRS, występującej w zakresie od 2000 do 6000 Hz, impulsy łatwiej pokonują aspekt oporu skóry niż prądy w dolnych zakresach częstotliwości. Oznacza to, że dla pacjenta terapia oparta na przepływie prądu elektrycznego w średnim zakresie częstotliwości jest często doświadczana jako szczególnie przyjemna, a nie drażniąca. System StimaWELL®120MTRS jest niezwykle łatwy w obsłudze i nie wymaga specjalnej preparacji. Sterowanie za pośrednictwem intuicyjnego ekranu dotykowego jest proste i czytelne. Programy można szybko wybrać i jeśli to konieczne, dopasować do konkretnych potrzeb Twojego pacjenta. Dzięki nowemu trybowi automatycznego wyboru programów opartych na wskazaniach przy użyciu diagnozy – kalibracji, użytkownik ma możliwość automatycznego wyboru odpowiedniego programu terapeutycznego zgodnie z danymi anamnestycznymi, które mogą być stosowane w każdej sesji terapeutycznej. Twój pacjent jest w stanie kontrolować poziom prądu elektrycznego za pomocą pilota zdalnego sterowania.

HONDA 2200



Made in Japan



- Najlepszy, przenośny ultrasonograf b/w na świecie.
- Najczęściej kupowany przez fizjoterapeutów.
- Krystalicznie czysty obraz.
- 3 lata gwarancji.
- Sonden 128-elem.

ULTRASONOGRAF
CHISON
Q5

Z DOPPLEREM



Atrakcyjne warunki leasingu!

W CENIE ! Profesjonalny kurs, dający solidne podstawy do pracy z USG.

 **polrentgen**[®]

03-287 Warszawa, ul. Skarbka z Gór 67/16
tel. 22 / 855 52 60, fax 22 / 855 52 61, **kom. 695 980 190**

www.polrentgen.pl

Dr Teodor Bakody prekursorem szwedzkiej gimnastyki leczniczej w Polsce

Precursory activity of Teodor Bakode, PhD on the field of Swedish remedial gymnastics in Lvov within (1856-1861)

**Sławomir Jandziś^{1(A,B,D,E,F)}, Ewa Puszczałowska-Lizis^{1(B,D,F)}, Marek Kiljański^{2,3,4(B,D,F)},
Maciej Łuczak^{5(A,B,E,F)}**

¹Institut Fizjoterapii, Wydział Medyczny, Uniwersytet Rzeszowski, Polska/

Institute of Physical Therapy, Medical Department, University of Rzeszow, Poland

²Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Łodzi, Polska/University of Computer Science and Skills, Lodz, Poland

³Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu, Instytut Fizjoterapii, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Polska/

Faculty of Medicine and Health Sciences, Institute of Physiotherapy, Jan Kochanowski University in Kielce, Poland

⁴Pabianickie Centrum Rehabilitacji, PCM Sp. z o.o., Pabianice, Polska/Rehabilitation Center in Pabianice, PCM Sp. z o.o., Pabianice, Poland

⁵Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu, Polska/5Academy of Physical Education in Poznan, Poland

Streszczenie

Autor na podstawie analizy materiałów źródłowych zawartych w XIX-wiecznych czasopismach medycznych i prasie codziennej oraz w oparciu o nieliczne opracowania przedstawił działalność w zakresie fizjoterapii jaką prowadził dr med. Teodor Bakody we Lwowie w latach 1856-1861. Z wniosków wynikających z dokonanej analizy wynika jednoznacznie, że w założonych przez siebie zakładach gimnastycznych jako pierwszy na ziemiach polskich wprowadził szwedzki system gimnastyczny opracowany przez P. Linga. Zastosował go również w leczeniu pacjentów w Zakładzie Wodolecznym Kisielka we Lwowie. W opracowaniu przedstawiono publikacje dr. T. Bakody, w których przybliżał społeczeństwu korzyści wynikające z zastosowania gimnastyki szwedzkiej w leczeniu i profilaktyce wielu chorób. Pochodzący z Węgier dr Teodor Bakody jest prekursorem szwedzkiej gimnastyki leczniczej w Polsce. Wprowadził ją bowiem 36 lat wcześniej, niż uznawana powszechnie za założycielkę pierwszego zakładu gimnastyki szwedzkiej Helena Kuczalska.

Słowa kluczowe:

Szwedzka gimnastyka lecznicza, Teodor Bakody, historia fizjoterapii w Polsce

Abstract

On the base of source materials included in XIX century professional medical journals and daily press as well as few elaborations, the author presented the activity of Teodor Bakode, PhD on the field of physiotherapy in Lvov within 1856-1861. From conducted analysis it results unequivocally that he was a precursor of Swedish gymnastics system (elaborated by P. Ling) introduced on Polish land. He also used the system during treatment of patients in "Kisielka" Hydropathic Institute in Lvov. In the paper, there are presented publications of T. Bakode, in which he underlined all the profits resulting from using Swedish gymnastics in treatment and prevention activities. Teodor Bakode coming from Hungary, is a precursor of Swedish remedial gymnastics in Poland. He introduced it 36 years earlier than Helena Kuczalska who is popularly seen as initiator of the first institute of Swedish gymnastics in Poland.

Key words:

Swedish medical gymnastics, Teodor Bakody, history of Polish physiotherapy

Pehr Henrik Ling (1776-1839) laid the theoretical and methodological foundations for modern gymnastics while working at the Royal Gymnastic Central Institute in Stockholm. In his work, he paid special attention to medical gymnastics *“(...) the use of which can allow a man, with his own strength or with the help of others, to overcome the pains that afflict his body and that arise due to certain deviations from the norm”* [1]. By collaborating with physicians and basing Swedish medical gymnastics on solid scientific grounds (it drew on the findings of anatomy, physiology, and other medical sciences), Ling attracted many followers around the world. It is commonly accepted that Ling was a pioneer of modern kinesiotherapy. The Institute, at which he was appointed principal, was educating the first generation of medical gymnastics instructors, who then became the precursors of modern physiotherapists [2, 3].

The first mention of Swedish medical gymnastics in Poland comes from 1851, when Ludwik Natanson (1822-1896), a distinguished Polish physician, published an article titled “Gymnastics as a medical treatment” in *Tygodnik Lekarski* in Warsaw. In his article, Natanson described how this new method of treating various medical conditions had been successfully used by gymnastics centers in Sweden, England, and France and reported on the first attempts at introducing medical gymnastics into children hospitals in Paris. Natanson introduces his readers to the new method by saying that *“In the past, gymnastics was considered simply an element of good hygiene that was recommended either to improve muscle strength or to treat certain disabilities. Ling has extended the applicability of gymnastics and by devising a number of different exercises he tried to use them to treat other conditions, even of the internal kind. He called this method of treatment kinesiotherapy”*. Natanson also warns of the consequences of using gymnastics by people who lack sufficient knowledge and training: *“Thus, gymnastics is a crucial element of personal hygiene and an important medical treatment, but those who claim that a mere bandagist or rope dancer could teach gymnastics are gravely mistaken. Swedish gymnasts are therefore so scrupulous, so meticulous in prescribing exercises and in describing how they should be performed, and this is what allows them to achieve great results”* [4].

It is commonly believed that Swedish gymnastics was first introduced in Poland by Helena Prawdzic-Kuczalska (1854-1927), who learned about it in 1890, when she was studying at the Royal Gymnastic Central Institute in Stockholm. After returning to Poland, she established the Institute of Swedish Medical Gymnastics and Massage Therapy for Women and Children in 1892 in Warsaw. Since 1900, Kuczalska was also the head of a teaching program for instructors of physical education and medical gymnastics. Initially, she did that as part of the course for female gymnastics instructors, which she then converted into the Helena Kuczalska School of Swedish Gymnastics and Massage in 1906 [5, 6].

Nevertheless, this paper will focus on Theodore Bakody's activity in the field of physiotherapy in Lviv between 1856 and 1861. This is not to say that Kuczalska did not play a vi-

tal role in popularizing Swedish medical gymnastics in Poland; however, an analysis of source materials i.e. 19th century medical journals and everyday press clearly shows that Bakody was indeed the pioneer of Swedish gymnastics in Poland.

In January 1856 in Lviv, Theodore Joseph Bakody (1825-1911) founded the first gymnastics center in Poland that employed Swedish medical gymnastics. The Organopathic Center (organopathies - diseases and lesions of the organs) was located at Jezuicka Street 148 (ul. Jezuicka 148) [7]. Theodore Bakody was a Hungarian, who came to Lviv a year before and married Amanda Schreter, a daughter of Gustav Schreter (1803-1864) a distinguished physician. He was studying law and philosophy in Leipzig in 1845-1848, and medicine in Vienna in 1850-1854. He was a proponent of medicine reforms and he was especially interested in homeopathy, hydrotherapy, and medical gymnastics [8, 9].

According to the press information of the time, Bakody was using Swedish gymnastics to treat various disorders at the Organopathic Center. A monthly therapy at the Center cost 20 Austro-Hungarian Guldens. This was a relatively high price and the time, but it included the remuneration of the physician who was examining the patients and personally supervising all of the exercise sessions. Of course, Theodore Bakody was the only physician employed at the Center. The price also included the costs of maintaining the gym and the remuneration of the "assistants" who were conducting the exercise sessions. The sessions took place in a gym furnished with various types of equipment for organopathic exercises and were divided by gender: the sessions for women were conducted every day between eleven o'clock in the morning and half past noon, while the sessions for men were conducted between half past noon and two o'clock in the afternoon. The press in Lviv also made favorable comments about Bakody's activities stating that "(...) *he paves the way for a treatment method that is less disagreeable than others and at the same time very beneficial*" [7].

For the opening of the Center, its owner had the E. Winiarz printing house in Lviv to print a leaflet titled "The Program of Organopathy (Swedish curative gymnastics)" [10]. He did this undoubtedly to promote his own establishment and to familiarize the general public with the basic tenets of this new treatment. In January 1856, the "Gazeta Lwowska," a Lviv daily newspaper, wrote that "*Today's issue includes the Program of Organopathy by Mr. Theodore Bakody, a medical doctor from Lviv*" [11]. Konopka and Estreicher also provide information about the publisher [12, 13]. Unfortunately, despite our best efforts to find the publisher in both Polish and Ukrainian archives and libraries, we were unable to do so.

In November 1857, Theodore Bakody moved his Center to Schreter's (his father-in-law) house, located at Pojezuicka Street 136 (ul. Pojezuicka 136). In his new establishment, Bakody conducted daily sessions at different times of the day: "(...) *from quarter to twelve in the morning to quarter to one in the afternoon for men and boys, and from one o'clock to two o'clock in the afternoon for women*." The monthly price for the therapy was still 20 Guldens. However, Bakody reduced the price to 10 Guldens for the less affluent citizens who needed long-term treatment.

In his first year of activity at the Organopathic Center, Theodore Bakody focused on using Swedish gymnastics to treat patients with various disorders of the musculoskeletal system.

Since 1857, he also started using the Swedish method for preventive purposes to help healthy individuals, mainly younger people, to “(...) improve their musculature etc.” The price for such an exercise program was 10 Guldens [14].

W Zakładzie Dra Bakody,
Organopatyczne
 ćwiczenia odbywają się w sali leczenia codziennie przy ulicy pojezuickiej pod l. 136^{3/4} w kamienicy Dr. Schretera, godzina przyjmowania i ćwiczenia dla mężczyzn i chłopców od ^{3/4} 12 do ^{3/4} 1, dla kobiet od 1—2. Koszta miesięcznie wynoszą 20 złr. m. k.
 Dla potrzebujących dłuższej kuracji, lub dla potrzebujących w ogóle tylko ćwiczeń gimnastycznych na wzmocnienie mięśni etc. i dla mniej zamożnych 10 złr. m. k.
 (Nr. 66. 45—52.)

Fig. 1 An announcement published in Dziennik Literacki in 1857, no. 140, p. 1258

In the following years, the demand for gymnastic exercise programs was so great at Bakody's Center that he decided to open another gymnastics center “(...) for healthy individuals and the physical development of children in particular.” Greater popularity of his treatments has allowed him to reduce the price for the medical examinations and attendance in the sessions to 6 Guldens. In this center, he used Swedish gymnastics primarily for preventive purposes. At the same time, Bakody also continued to treat patients of both genders with “(...) Swedish gymnastics for external as well as internal diseases” at the Organopathic Center [15].

Dra Bakody (4. 1—12.)
Zakład gimnastyczny
 dla zdrowych, osobliwie dla fizycznego rozwinięcia dzieci, otwarty
 został 1. października r. p.
Opłata miesięczna 6 złr. m. k.
 Oprócz tego utrzymuje Dr. BAKODY
ZAKŁAD ORGANOPATYCZNY,
 w którym leczy gymnastyką szwedzką tak zewnętrzne choroby jak i wewnętrzne.
 Godziny dla MĘŻCZYZN od ^{3/4} na 12tą do ^{3/4} na 1szą. Dla DAM od 1szej
 do 2giej godziny z południa.

Fig. 2 An announcement published in Dziennik Literacki, 14 January 1859, no. 4, p. 51; 1859 no. 32, 111

Constraints of space were the main problem that Bakody faced when he started to further develop his centers. To meet the growing demand for preventive and medical exercises in Lviv, Bakody decided to build a new center. He explains his reasons for this decision at length in an article published in *Dziennik Literacki* in 1859: “Until now, he kept the center for gymnastics and organopathy in his own flat. However, due to the limits of space, only a small group could participate in one given session, and thus the prices had to be considerably higher. To allow the greatest number of patients access to the gym, Dr. Bakody is building a new spacious hall for a center for gymnastics and organopathy, which shall be heated for the winter, and shall be furnished with equipment and instruments that can be found abroad in the finest centers of this kind” [16].

The construction work was progressing quickly, and the modern center (by contemporary standards) was erected and opened in the same year. The center was also very well equipped, as *Dziennik Literacki* noted on 27 December 1859: “The Gymnastics Center, located in the newly erected hall in the garden by Schreter’s tenement house at Jezuicka Street 136, has been opened.” The center had a spacious, high hall, in which “Over sixty people can together attend the exercise sessions.” It was ventilated, lit with gas lamps, and furnished with gymnastics equipment. Half of the space in the hall was used for free exercises, while the other half was used for “artificial exercises” and was padded with tannery scraps. The new investment undoubtedly made a strong impression on the press, which reported that “The Center can easily rival other world-class institutions of this kind.” The exercise session hours were also extended. Women could attend sessions “(...) from quarter to twelve in the morning to quarter to one in the afternoon and from one o’clock to two o’clock in the afternoon” Men, on the other hand, could attend exercise sessions at Bakody’s Gymnastics Center “(...) from half past four to half past five and from quarter to six to quarter to seven in the afternoon, and later in the evening from seven o’clock to eight o’clock and from eight o’clock to nine o’clock” [17].

Dra Bakody

Zakład gimnastyczny,

w nowo, umyślnie na ten cel wzniesionym gmachu, w ogrodzie należącym do kamienicy
Dra Srétery przy jezuickiej ulicy Nr. 136 $\frac{1}{4}$ już został otwarty.

Godziny dla kobiet, od $\frac{3}{4}$ na dwunastą do $\frac{3}{4}$ na pierwszą; i od pierwszej do drugiej.

Godziny dla mężczyzn: od pół do piątej do pół do szóstej; i od $\frac{3}{4}$ na szóstą, do $\frac{3}{4}$ na siódmą. Potem od siódmej do ósmej, i od ósmej do dziewiętej wieczorem.

Bliższą wiadomość powziąć można w tejże samej kamienicy codziennie od godziny 2—5 w sali ordynacyjnej Dra Bakody.

(48. 1.)

Fig. 3 An announcement published in *Dziennik Literacki*, 27 December 1859, no. 103, p. 1234

Thus, exercise sessions with the Swedish method were conducted at Bakody's Gymnastics Center everyday from the morning till nine o'clock in the evening for two groups of women and girls, and four groups of men and boys. This is a clear sign that the Center was very popular among the people of Lviv. The significant reduction of the monthly payments for the exercise program (from 6 Guldens to 1 Gulden for men and 2 Gulden for women) also helped Bakody to further develop his Gymnastic Center. This allowed even the less affluent citizens to attend the sessions. Low prices have attracted pupils from schools in Lviv. In February 1860, several dozen pupils attended the exercise sessions. Despite the growing interest in Bakody's Center, he still personally examined each patient and *"directed him to the exercises that are most suitable to his disposition"* [18].

The health benefits that the school pupils derived from Bakody's exercise programs, which were based on the modern and scientifically-grounded Swedish method, were highly praised by the press. When comparing the education systems of different countries they concluded that *"Gymnastics has become a necessary element of youth education. Every foreign educational facility now has an institute of gymnastics. Only our own youth was deprived of the benefits of gymnastics and could not develop their physical strength thanks to it, until now"* [16]. Bakody's activity indeed had an impact on the development of physical education in Lviv. The article titled *"Gymnastics,"* written in 1860 by Bakody for *Czytelnia dla Młodzieży*, a magazine for young readers, helped to increase the awareness of the health benefits of physical exercise among young people [19].

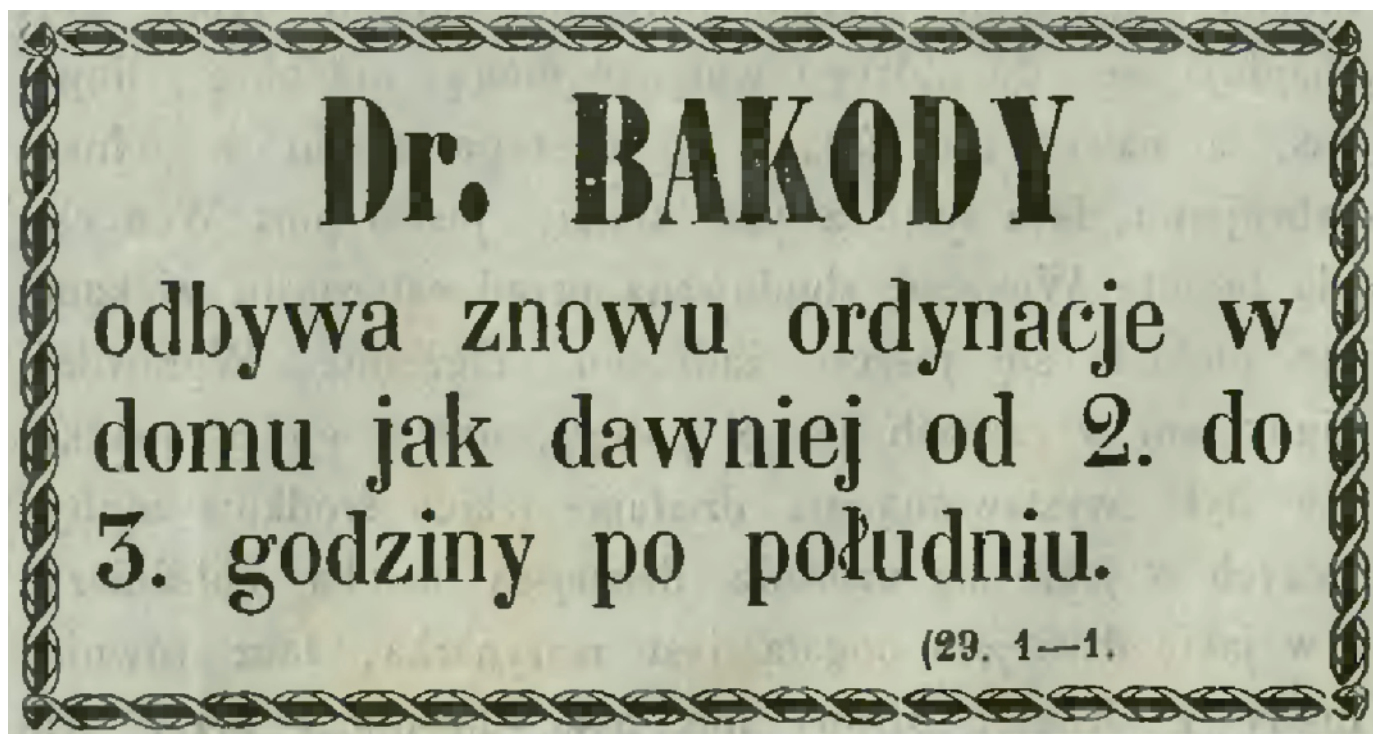


Fig. 4 An announcement published in *Dziennik Literacki*, 5 July 1895, no. 53, p. 640

Due to the large number of patients at Bakody's centers, he published an announcement in the local paper every time he left the city or returned, in a fashion similar to other physicians of the day who had offices in Lviv. Figure 4 is an example of one such announcement, in which Bakody states that he resumes practice at his center [20].

Theodore Bakody's role in popularizing Swedish gymnastics in Lviv was not only limited to conducting exercise sessions at his own centers. Since 1 May 1859, he started working together with Franciszek Medvej, the principal of the renowned "Kisielka" Hydropathy Center located at the outskirts of Lviv [21]. According to press of the time it was *"(...)a center for curing with water and gymnastics, under the watchful eye of Dr. Theodore Bakody."* It was probably due to Bakody's influence that a specially equipped gym was built in "Kisielka," where he supervised the Swedish exercise programs. The participants in these programs had to make weekly payments of 1 Gulden and 50 Kreuzer [22]. It is possible that more details on Bakody's activity in "Kisielka" are included in the 6-pages long leaflet titled *"Erster Jahresbericht über das hydria-tisch-gymnastisch. Verfahren in der Wasserheilanstalt Kisielka (bei Lemberg) und Ausweis der vom März 1861 daselbst behandelten Krankheitsfälle"* that he published in 1861 in Lviv through the E. Winiarz publishing house. Unfortunately, the exact contents of this leaflet are unknown, as no copy of it has been found yet [23]. According to Wasztyl, "Kisielka" was the first health resort in Poland, which was also furnished with a hall for gymnastics [24].

In 1861, Theodore Bakody moved with his family to Budapest, where he started working at the local university. In 1873, he was awarded with the title of professor. He also contributed considerably to the development of physical education and sport in Hungary[25].

Summary

The source materials on Theodore Bakody's activity in promoting physiotherapy in Lviv in 1856-1861 clearly show that he was a pioneer of Swedish medical gymnastics in Poland. He introduced it as form of therapy at his Organopathic Center in January 1856 i.e. 36 years earlier than Helena Kuczańska. Since 1857, he also managed a gymnastics center, where he offered physical exercise programs for healthy individuals and school pupils. He also introduced the Swedish method to the "Kisielka" Hydropathy Center, where he used it to treat its patients. Theodore Bakody is the author of several articles, in which he attempted to familiarize the general public with the benefits of Swedish gymnastics and its use in treating different diseases.

The groundbreaking role of Bakody's activity in popularizing medical gymnastics in Lviv and his pioneering work on introducing the Swedish gymnastics system to Poland also find confirmation in the studies conducted by Wasztyl and Wilk [24, 26].

Adres do korespondencji / Corresponding author

Sławomir Jandziś

Wydział Medyczny UR,
ul. Warszawska 26, 35-205 Rzeszów

Piśmiennictwo/ References

1. Ling P. H. *Gymnastikens allmänna grunder* (Ogólne podstawy gimnastyki), Stockholm 1866; 481.
2. Hądzelek K, Wroczyński R. Główne kierunki rozwoju wychowania fizycznego od końca XVIII wieku do 1918 roku. Wrocław, Warszawa, Kraków 1968; 4-17.
3. Jandziś S, Migala M. Rys historyczny rozwoju rehabilitacji w Polsce i na świecie. Opole 2015; 59-61.
4. Natanson L. Gimnastyka jako środek lekarski. *Tygodnik Lekarski* 1851, 38; 297-303.
5. Olszewska H. Helena Kuczalska – pionierka wychowania fizycznego w Polsce. *Wychowanie Fizyczne i Sport* 1958, 4; 6–22.
6. Kalinowski A. Helena Kuczalska – prekursorka szkół kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego w Polsce. *Kultura Fizyczna* 1981, 3; 22–24.
7. *Nowiny* 1856, 48; 383.
8. *Biographisches lexikon der hervorragenden Ärzte aller Zeiten und Völker*, t. I, Berlin-Vien 1929; 297.
9. Bokady T. *Zur Reform der medizinischen Therapie*. Berlin 1882.
10. Bakody T. *Program organopatyi, (szwedzkiej gimnastyki wyleczającej)*. Lwów 1856.
11. *Gazeta Lwowska* 1856, 16; 64.
12. Konopka S. *Polska bibliografia lekarska dziewiętnastego wieku (1801–1900)*. Warszawa 1974, I; 131.
13. Estreicher K. *Bibliografia polska XIX stulecia*. Kraków 1961, II; 4.
14. *Dziennik Literacki* 1857, 140; 1258.
15. *Dziennik Literacki* 1859, 4; 51.
16. *Dziennik Literacki* 1859, 74; 891.
17. *Dziennik Literacki* 1859, 103; 1234.
18. *Dziennik Literacki* 1860, 13; 104.
19. *Czytelnia dla Młodzieży* 1860, 8; 66.
20. *Dziennik Literacki* 1859, 53; 640.
21. Jandziś S, Zaborniak S. Rys historyczny działalności lwowskich sanatoriów Kisielka i Maryówka przed rokiem 1914. *Acta Balneologica* 2014, 1; 56-60.
22. *Dziennik Literacki* 1859, 49; 592.
23. Bakody T. *Erster Jahresbericht über das hydria-tischgymnastisch. Verfahren in der Wasserheilanstalt Kisielka (bei Lemberg) und Ausweis der vom März 1861 daselbst behandelten Krankheitsfälle*. Lwów 1861.
24. Wasztyl R. Pierwsze lwowskie placówki wychowania fizycznego. *Wychowanie Fizyczne i Sport* 1993, 4; 86-88.
25. Bugyi B. Tivadar Bakody, Hungarian Professor of nature medicine and homeopathy. *Orvosi Hetilap* 1976 Jan 11;117(2):107-8.
25. Wilk S. *Historia rehabilitacji*. Warszawa 1985; 62.